

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

ORTODOXIA — VIAȚĂ ÎN HRISTOS

Rugăciunea — scară către cer

Credința fără rugăciune e un non sens: e o primăvară fără soare. Ii lipsește însăși inima, care nu poate fi înlocuită cu nimic.

Dacă însă rugăciunea ar fi numai adăpare din valorile pure ale vieții divine, credința ar avea un caracter pur contemplativ. Ceea ce în realitate e numai o latură a ei. Credința însă este și luptă. Luptă de disciplinare a propriilor porniri, de conturare a personalității credinciosului. Criza prin care trece credinciosul nu e haos ci pasiune formatoare: ea topește materialul spre a-l turna într-o formă proprie. E zbucium de cristalizare spirituală și morală.

A te ruga e tot una cu a trăi frumos în calitate de creștin. Rugăciunea cuprinde în sine toate tonurile zbuciumului sufletesc al credinciosului: e bucurie și plîns, e preamărire și cerere, e vijelie și pace, e îndoială și certitudine, e suspin și fericire, e înălțare și smerenie. Când mintea este în întuneric, roagă-te și se va umplea de lumină; când vrerea îți e șovăielnică, ingenunchiază și te vei ridica hotărît, neșovăielnic; când inima îți e tulburată, roagă-te și vei dobîndi pacea; când simțurile sînt răscolite ingenunchiază și se vor însenina; când ai căzut în ispită, îndreaptă-te spre Dumnezeu și te va mîngîia. Rugăciunea face inima tristă veselă, sufletul deznădăjduit plin de nădejde, trupul îl supune spiritului. Ea formează sufletul după chipul lui Dumnezeu și sfințește trupul, făcîndu-l vas curat al neprihănirii. După vorba minunată a poetului:

„Rugăciunea era cheia de aur cu care

Întorceam ornicul sufletului meu

Și-l potriveam să meargă după Dumnezeu.”

(Vasile Voiculescu)

Dar această potrivire a vieții după Dumnezeu însemnează rotunjirea personalității după chipul cel plin de lumină al lui Iisus Hristos. Personalitatea nu e un fruct care vine de la sine; ea angajează toate forțele credinciosului. Ea nu e rezultatul indiferenței și delăsării, ci al unei lupte conștiente, dirze și fără răgaz. În această luptă sprijinul cel mai puternic este comuniunea cu Dumnezeu în rugăciune. Și rugăciunea aceasta se în-

dreaptă mai ales spre Hristos: e o comuniune cu Dumnezeu în Hristos și în sfinții Lui. Căci dacă e adevărată maxima: „Spune-mi cu cine te însoțești ca să-ți spun cine ești”, credinciosul care se însoțește cu Dumnezeu și cu sfinții Lui devine asemenea lor, se simte pătruns de bunătatea, sfințenia, iubirea Lui Hristos, și plămuit după asemănarea Lui. El simte în permanență ocrotirea Cerului peste viața lui și de aici soarbe puterea de a birui. Chiar din înfrîngerii se ridică iarăși și în rugăciune găsește sprijin de a nu deznădăjdui, de a lupta pînă la capăt. Ce minunată este această închegare a personalității în care lutul se frămîntă cu raze de cer spre a se îmbrăca în hlamida desăvîrșirii!

Însă, să ne gîndim la clipa în care credinciosul se apropie smerit de marea taină a împărtășirii cu Hristos: este marea taină a iubirii în care credinciosul, asemenea ucenicului iubit, Ioan se unește cu Iisus Hristos. „Doamne știu că nu sînt vrednic să intri sub acoperemîntul casei sufletului meu. Dar precum din înălțime pentru noi Te-ai plecat, pleacă-te și acum spre smerenia mea. Și precum ai binevoit de Te-ai culcat în iesle, așa binevoiește a intra și în ieslea sufletului meu”, se roagă credinciosul cu buze de flacără. Și inima lui devine destul de largă spre a primi într-însa nemărginirea, așa cum bobul de rouă e destul de mare spre a oglindi în sine seninătatea imensă a cerului; și sufletul lui se umple de fericirea prezenței lui Dumnezeu. Răpit în lumea cea de taină se roagă: „Deci mă rog Ție, păzește-mă sub acoperemîntul aripilor Tale, înflăcărează-mă cu arderea iubirii Tale, luminează-mă cu lumina înțelepciunii Tale, curățește-mă cu flacăra curăției Tale, îmbunătățește-mă cu mirul bunătății Tale, liniștește-mă cu desăvîrșirea sfințeniei Tale.”

Credinciosul care călătorește cu o astfel de comoară în suflet, va fi stăpîn peste propria sa viață, nu se va lăsa tîrît ca un rob de patimi. El își va plămui o viață biruitoare, o viață senină, o viață după chipul și asemănarea lui Hristos.

† NICOLAE

Mitropolitul Ardealului

475 de ani de la moartea lui Ștefan cel Mare

Personalitatea lui Ștefan cel Mare în conștiința contemporaneității, în memoria urmașilor

După cum este unanim recunoscut, Ștefan cel Mare a fost cea mai puternică personalitate dată de poporul nostru în veacul al XV-lea. Fiu al poporului, el și-a pus în slujba acestuia, calitățile sale excepționale de om politic, conducător și organizator, diplomat și comandant de oști, lăsînd urme neșterse în istoria patriei noastre și în istoria universală. Înțelegînd pe deplin cerințele epocii sale și sprijinindu-se pe păturiile cele mai numeroase ale țării, el a condus Moldova cu multă pricepere și înțelepciune.

Pe plan intern, marile domn a realizat întărirea puterii centrale, dezvoltarea economică și culturală a țării, întărirea capacității de apărare. El a restabilit ordinea în țară, a luat măsuri corespunzătoare pentru asigurarea drumurilor comerciale și pentru funcționarea normală a vămilor.

Înflorirea economică, stabilitatea și siguranța în interior, precum și încheierea unor relații politice cu alte țări au creat climatul favorabil pentru un avînt cultural nemaîntîlnit pînă atunci; a organizat cancelaria domnească, atît pentru elaborarea documentelor diplomatice, cerute de activitatea politică curentă, cît și pentru scrierea primei cronici oficiale, care înregistrează cele mai importante evenimente politice și militare din acel timp. El a pus să se lege artistic cărți bisericești, pe care le-a dăruit unor mănăstiri. Între aceste adevărate opere de artă se numără „Evangheliarul de la Humor”, care păstrează cel mai reușit portret miniatural, în culori, al voievodului.

Ștefan a ridicat un mare număr de biserici și mănăstiri, răspîndite în toată Moldova. Se spune că după fiecare victorie în luptă, a construit cîte o biserică. În anii domniei sale, au fost edificate și numeroase alte construcții trainice din piatră și cărămidă: cetăți, curți domnești, case boieresti. Dezvoltarea a luat o asemenea amploare, încît afirmația că Ștefan a găsit Moldova din lemn și a lăsat-o din piatră, are nu numai un sens simbolic, ci și unul real.

Pe planul politicii externe, dovedind remarcabile calități diplomatice, Ștefan cel Mare a urmărit cu perseverență apărarea independenței țării, amenințată de monarhii feudale vecini și mai ales de Imperiul otoman. El a stabilit relații de prietenie cu Ungaria, Polonia, cneazul Moscovei și alte țări, îngrijindu-se să nu aibă doi dușmani deodată. Purtînd războaie drepte, de apărare, Moldova se bucura de simpatia popoarelor amenințate de cotorirea turcească. Marile victorii obținute de oastea lui Ștefan împotriva unor adversari puternici și vicleni, s-au datorat eforturilor extraordinare și sacrificiilor poporului, condus cu destoinicie și măiestrie de marile voievozi.

Personalitatea excepțională a lui Ștefan, calitățile sale deosebite au fost dăltuite adînc în conștiința contemporanilor. „Aminitul domn — nota medicul venețian Matei din Murano — este un om foarte înțelept și demn de mare laudă, foarte iubit de supuși, căci este blînd și drept, foarte vigilent și darnic.”

(Continuare în pag. a 3-a)

Prof. Petre I. Dan

Sfîntul Efrem Sirul despre interpretarea Sfintei Scripturi

„O, Doamne, cine este oare destoinic să-nțeleagă în- treaga bogăție a cuvîntului Tău? Ceea ce noi înțelegem este mult mai puțin decît ceea ce citim aici, asemănîndu-ne prin aceasta unor oameni însetați ce se adapă de la un izvor. Perspectivele cuvîntului Tău sînt numeroase, tot așa cum numeroase sînt perspectivele celor care-l studiază.

Domnul a împodobit cuvîntul Lui cu multiple frumuseți, pentru ca fiecare dintre cei care-l cercetează să poată contempla ceea ce-i place. El a ascuns în cuvîntul Său toate comorile pentru ca fiecare din noi să găsească o bogăție în ceea ce meditează. Cuvîntul Lui este un arbore al vieții care, din toate părțile, îți întinde binecuvîntatele roade...

Cel ce obține la împărțeală una din bogățiile acestea să nu creadă că în cuvîntul Domnului nu există decît ceea ce a aflat el; ci mai degrabă să-și dea seama că nu a fost destoinic să descopere decît un singur lucru din atîtea alte lucruri.

Bucură-te, pentru că te-ai săturat și nu te întrista că frumusețea cuvîntului te depășește! Cel ce este însetat se bucură cînd bea apă și nu se îndurerează de neputința lui de a seca izvorul. Este mult mai bine ca izvorul să-ți potolească setea, decît însetarea ta să sece izvorul. Dacă setea ta este potolită fără ca izvorul să fie sec, ori de cîte ori îți va fi sete, tu te vei putea înfrupta din nou din el. Dacă, dimpotrivă, săturîndu-te, a-și seca izvorul, biruința ta ar deveni propria-ți nefericire.

Adu, așadar, mulțumire Domnului pentru ceea ce ai primit și nu murmura pentru ce a rămas nefolosit. Ceea ce tu ai luat și ai dus este partea ta; iar ceea ce rămîne este de asemenea moștenirea ta. Ceea ce, din cauza slăbiciunii, n-ai putut primi îndată, primi-vei în alte clipe datorită stăruinței tale.

I. Frăcea

Mănăstirea Putna

În răstimp de 10 ani, de la urcarea pe tronul Țării Moldovei, Ștefan cel Mare, s-a îngrijit de statornicirea rînduiei în țară.

După biruința de la Chilia (1465), vremile dîndu-i răgaz l-au minat în liniștea codrilor, să soarbă din plin îmbărbătare și mîngiere după zbușcîmul acelor vremi trecute. Fără îndoială că, în aceste clipe de răgaz, a căutat să aleagă locul potrivit pentru cea dintîi cutorie a sa. În anul următor, „cum a ajuns primăvara în munte și s-au scurs puhoaiete, Ștefan Vodă, a poruncit lui Ion Vistiernicul să sloboadă cheltuielile zidirii de la Putna... Ștefan Vodă se sfătuisă cu Prea Sfințitul Teoctist și cu alți clerici și ieșise, în mai multe rînduri, în poienile desfătate de sub munte, cu curtenii săi... și... așa se opri la Putna și după obiceiul vremii hotărîse împrejmuirea trăgînd însuși Măria Sa cu arcul... Unde a căzut săgeata urma să se așeze altarul”.

Din cronică lui Grigore Ureche, cunoaștem începuturile zidirii Mănăstirii Putna: „În al zecelea an al domniei sale, în anii 6974 (1466) iulie 10, au început (Ștefan Vodă) a zidi Mănăstirea Putna, chiar Măria Sa, „lovise cu ciocanul în cea dintîi lespede”.

Așezată la o depărtare de 70 km nord de Suceava, vechea capitală a Moldovei, și la 32 km nord-vest de orașul Rădăuți, pe valea pârului cu același nume, între dealuri domoale, acoperite cu păduri de brad ce o protejează ca o fortăreață naturală, Mănăstirea Putna, a ținut nestinsă flacăra credinței străbune și a conștiinței naționale românești, fiind puncte din trecut spre vremile noastre și pentru viitor. Acest loc, ce impune liniște și îndeamnă la meditație, a fost ales de voievod, să-i fie de veșnică odihnă. Aici, „la sfînta Putna, Măria Sa și-a ales singur mormîntul și piatra cu inscripție, între flori de acant...”

Construită între anii 1466—1469, a fost sfințită la 3 septembrie 1470, de către mitropolitul Moldovei Teoctist I, cel care îl unse pe Ștefan cel Mare ca domn, la 12 aprilie 1457, pe Cîmpia Direpății de lângă Suceava. Măria Sa, a aprins cu mîna lui candelă tradițională, pe care a așezat-o în firea centrală a altarului, grăind aceste cuvinte: „Aici, vreau să mă odihnesc pe veci...”, „la Putna, voi avea mai multă pace decît la Suceava”.

Cu 12 ani mai tîrziu, biserica este înconjurată cu un zid puternic de incintă, în formă dreptunghiulară, cu turnuri de apărare.

Menită să fie necropolă domnească, biserica a fost fără îndoială monumentală și impunătoare. Meșterii, arhitecții și zugravii timpului, au exprimat în piatră și culori, tot ceea ce socoteau ei mai frumos. Din fragmentele de pictură, descoperite în recente săpături arheologice, inițial biserica a fost pictată, interior și exterior pe fond de aur. Cronicarul Ion Neculce, spune: „Așe au fost făcut mănăstirea de frumoasă, tot cu aur poleită, zugrăvală mai mult aur decît zugrăvală, și pre dinăuntru și predenafară și acoperită cu plumb.”

Clădită în plan treflat, biserica cuprinde încăperile tradiționale specifice cultului ortodox: altarul, naosul, camera mormintelor, pronaosul și pridvorul închis, fiecare din ele avînd un sistem propriu de boltire.

Biserica adăpostește, după cum rezultă din ultimele cercetări arheologice, un număr de 42 mormînte. Menționăm pe cele mai importante. În camera mormintelor, în partea ei de sud, sub un baldachin de marmură albă, se află mormîntul lui Ștefan cel Mare. Lespedea de mormînt, frumos sculptată, reprezentînd frunze de stejar și ghindă, precum și alte elemente decorative, cu semnificație de epocă, este încadrată de următoarea inscripție: „Binecinstitorul Domn, Io Ștefan Voievod, din mila lui Dumnezeu Domn al Țării Moldovei, ctitor și ziditor al acestui sfînt locaș, care zace aici și s-a strămutat la locașurile de veci în anul 7... luna... și a domnit ani...” După cum se observă, datele morții și durată domniei nu sînt săpate pe lespedea de marmură, dovadă că voievodul și-a pregătit din timp nu numai necropola, ci și lespedea de mormînt. Bogdan al III-lea fiul lui Ștefan cel Mare, comandă un acoperemînt de mormînt, pe care s-a cusut în fir de aur același inscripție de pe mormînt completîndu-se însă datele, de unde cunoaștem că tatăl său, a murit „marți în 2 iulie 7012 (1504) ora 4 din zi și că a domnit 47 ani și trei luni”.

Alături de mormîntul lui Ștefan cel Mare, este mormîntul doamnei Maria Voichița († 1513), fiica lui Radu cel Frumos, voievodul Țării Românești.

Tot în camera mormintelor, însă în partea de nord, se află mormîntul doamnei Maria de Mangop († 1477), iar alături doi dintre fiii lui Ștefan cel Mare, Bogdan († 1479) și Petru († 1480).

În pronaos, pe latura de sud, sînt mormintele lui Bogdan al III-lea († 1517) și a surorii sale Maria († 1518), fiii lui Ștefan cel Mare, iar pe latura de nord, sînt mormintele lui Ștefan Vodă († 1527) și al doamnei Maria soția lui Petru Rareș († 1529).

În pridvor pe latura de nord este mormîntul mitropolitului Teoctist I († 1477), piatră lucrată din porunca lui Ștefan cel Mare, iar pe latura de sud, este mormîntul mitropolitului Iacob Putneanul († 1778) și alături mormintele părinților săi Adrian ieroshimonah și Maria monahia, aduși la Putna în 1758.

Turnul clopotelor este construit în 1882. Aici se află clopotele: Siluan și Ușier donate de Petru Rareș în 1530, clopotul Buga și Blagovistnicul, primul 1484 și secundul 1490, donația Marelui Voievod ctitor și alte clopote de dată mai recentă.

În afară de faptul că, Mănăstirea Putna, este prima cutorie a lui Ștefan cel Mare și îi adăpostește mormîntul, ea păstrează din acea epocă de mare înflorire culturală o colecție de broderii, țesături, manuscrise împodobite iscusit și ferecate, argintărie și alte obiecte de artă religioasă, care îi completează importanța și atrage numeroși vizitatori din țară și de peste hotare.

Din valorile tradiționale ale poporului român

Portul popular românesc din sudul Transilvaniei

— ZONELE ORĂȘTIEI, PĂDURENILOR ȘI VALEA JIULUI —

Se spune, cu bună dreptate, că între Rîul Frumoasa (ori Valea Sebeșului) și Țara Hațegului cu zona munților Orăștiei, cuprinzînd sistemul de cetăți dacice, se afla inima regatului lui Burebista și al lui Decebal. Aici, la fiecare pas, înțelnești și astăzi vestigiile unui trecut, care este de fapt și prezent, atît prin urmele materiale cît și prin conștiința oamenilor de aici că ei sînt urmași ai dacilor lui Decebal.

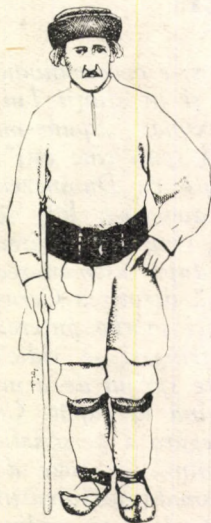
Legende se împletesc, la fiecare pas, cu datele istorice. De fapt, totul

Ocupațiile practicate din moși strămoși (agricultura în terase pe înălțimi, creșterea vitelor și pășoritul local, lucrul la pădure și bocșeritul) au favorizat dezvoltarea unei civilizații profund originale și o artă populară de înalt nivel estetic, evidențindu-se lucrările în lemn și metal ca nicăieri în țară.

Cu diferențe evidente între vîrste, începînd cu găteala capului (chica, concilul, continuînd cu „ceapta”, „cîrpa” etc.), apoi cămășile lungi pînă la glezne cu gulere late încre-

reg. Hunedoara, Editura Academiei, p. 311—447). De remarcat aici este analogia unor piese principale ale portului vechi femeiesc și bărbătesc, datorită practicării aceluiași ocupații de bază la care participau și femeile.

Liniile sculpturale ale portului jienesc, influențele pătrunse aici atît dinspre Banat și Oltenia, cît și dinspre nord-vest chiar dinspre Sibiu (aceasta mai cu seamă din satele de „mărgineni” roite în toate direcțiile), apoi piesele de factură locală specifică („tindeul” similar pomeselnicului

este istorie vie, trăită. Între aceste vestigii, portul popular, ce poate fi considerat manifestarea cea mai complexă și adînc umană a artei naționale, vorbește atît despre etnogeneză, vechime și continuitate, cît și despre talent și creație specific românească. În acest sens, Romulus Vuia, care a lăsat nu numai o serie de studii și o colecție de obiecte și documente unice prin valoarea lor, culese la teren cu 50—60 de ani în urmă, ne oferă într-o publicație, comparativ, două fotografii, una cu un grup de daci de pe columna lui Traian de la Roma și alta cu un grup de „pădureni” din zona cuprinsă între rîul Cerna, Munții Poiana Ruscă și Mureș la nord. Izbitoria asemănare, pînă la identitate, a costumului, a felului cum e tuns părul, dar și a chipului antropologic al oamenilor, vorbește de la sine despre permanența populației de aici, unde altoirea daco-romană a fost poate cea mai puternică (cf. R. Vuia, Portul popular al pădurenților din reg. Hunedoara, Espla, București 1958).

Satele de aici (ex. Poenița Voinii, Bunila, Cerbăl, Lelese, Alun, Runcu Mare etc.) ocupă, de regulă, culmile munților, pe care sînt împrăștiate gospodăriile formînd pîlcuri, pîlcuri.

Între altele, mîncele cusute cu „rînduri” bogate cu motive geometrice în roșu și negru (între care apar „steaua griului”, „strîmbele” etc.), opregele, brăcîrele, „balțu” cu ținte de cositor, lățițarele din mărgele colorate pe gît, la care se adaugă cojoacele sau laibărele, iar în picioare călțuni de pînură peste care se încălță „opincile cu gurgui” mai înalți decît un lat de palmă, formează elemente definitorii ale acestui port.

La portul vechi al bărbatilor distingem pălăriile cu „veacă” (borul răsfrînt în sus), cămășile lungi, cioarecii, curelele late din piele, laibărul din pînură sau — iarna — cojoc înfundat, iar în picioare la fel călțuni și opinci cu gurgui.

Ceea ce se cuvine a fi subliniat este faptul că elementele ale acestui port se regăsesc atît în unele zone etnografice în Transilvania (Munții Apuseni, Pădurenii din zona Persanilor etc.), ca și la populații românești din sudul Dunării (ex. la Pădurenii dintre Vidin și Timoc).

Deși apropiată de zona Pădurenilor și mai ales de Hațeg, Valea Jiului prezintă caracteristici proprii, relevate de cercetările mai noi (cf. N. Dunăre, Portul popular, în vol. Arta populară în Valea Jiului —

din Țara Hațegului, iia cu broderii peste umăr cu pumnași sau cu fodori cusuți cu arnici, catrințele bogat croite și învărgate etc.), cît și bogăția ornamentală și coloristică, fac ca portul de aici, fie de factură „jienească” propriu-zisă, fie „mărginenească”, să poarte marca generală a românescului, cu specific local provenit mai ales din decor.

Aceste elemente definitorii ale portului românesc din sud-vestul Transilvaniei sînt atestate și recunoscute în scrierile unor călători străini sau în cele ale reprezentanților altor naționalități conlocuitoare (vezi studiul despre manuscrisul ilustrat Leonhard „Locuitorii Transilvaniei”, în limba germană, din 1818, comentat de Cornel Irimie și Alexandrina Schmidt, în „Forschungen zur Volks- und Landeskunde”, nr. 4, Sibiu 1961, p. 109—130).

Încă o dată, se demonstrează, prin toate acestea, valoarea de autentic document istoric și de operă artistică a acestui gen de artă populară, în care recunoaștem trăsăturile caracteristice și permanente ale creației poporului român.

Dr. Cornel Irimie,
Marcela Necula

Primul stareț al Mănăstirii Putna este Ioasaf, adus de Ștefan cel Mare de la Mănăstirea Neamț, în 1466, căruia îi vor urma alții pînă în zilele noastre. Dintre aceștia, unii au ajuns episcopi de Rădăuți și mai departe la Arad, ca și mitropoliți ai Moldovei. Un fost viețuitor al Mănăstirii Putna, Ilie Iorest, ajunge Mitropolit al Transilvaniei, trecut astăzi în rîndul Sfinților, sărbătorit la 24 aprilie.

Cu sprijinul material al voievodului, s-au format în această școală, renumiți caligrafi, miniaturisti, copişti, psalți, broderi, sculptori, zugrăvi și meșteri în tehnica ceramicii și a prelucrării artistice a metalelor prețioase. Din mîna acestor vrednici meșteri, trecuți prin școala de la Putna, au ieșit minunate opere de artă religioasă, care se păstrează astăzi, în Colecția de Obiecte Bisericești.

În secolele XV și XVI, la Mănăstirea Putna a funcționat o „școală elementară și o școală medie, la care se pregăteau cronicarii epocii și clerul Moldovei”. Între materiile de învățămînt erau: gramatica, retorica, logica și limbile română, greacă și slavonă. Între profesorii cunoscuți sînt: Eustație, Antonie și Lucaci. Școala de la Putna ajunge la înflorire, în sec. XVIII, prin purtarea de grijă a lui Iacob Putneanul Mitropolitul Moldovei ajutat de arhimandritul Vartolomeu Măzăreanu și dascălul grec Ilarion din Patmos.

Călugării caligrafi de la Putna, pe lângă scrieri religioase, au adunat cronici și anale, sau au făcut însemnări de date istorice.

La Mănăstirea Putna au fost multe serbări comemorative. Cea mai importantă a fost cea legată de aniversarea celor 400 ani de la sfințirea mănăstirii din 1871; Putem socoti acest eveniment primul congres studentesc, prima mare serbare a tuturor românilor, la mormîntul lui Ștefan cel Mare. Cîteva zeci de mii de români au reprezentat toată suflarea românească. Suflul acestei serbări a fost marele poet Mihai Eminescu iar președintele Comitetului, Ioan Slavici. Muzicianul Ciprian Porumbescu, a cîntat minunat din vioara lui Grigore Vindereu, „Daciei întregi”, cum însuși se exprimă, aruncîndu-se în brațele tatălui său, Iraclie preotul. La această serbare, au fost aduse daruri comemorative: steaguri, broderii, coroane metalice și o urnă de argint, pe care este o inscripție în limba română: „Eroului, învingătorului, apărătorului existenței române, scutului creștinătății, lui Ștefan cel Mare, Junimea Română Academică”, MDCCCLXX, ce se păstrează expuse în turnul de la intrare, în incinta mănăstirii. În cuvîntul său festiv, A. D. Xenopol încheie astfel: „Tu, umbră măreață a lui Ștefan cel Mare, coboară-te în suflul poporului tău și cu puterea ta de oțel, încordează-vă voiața spre împlinirea acelor sfînte datorii, pe care

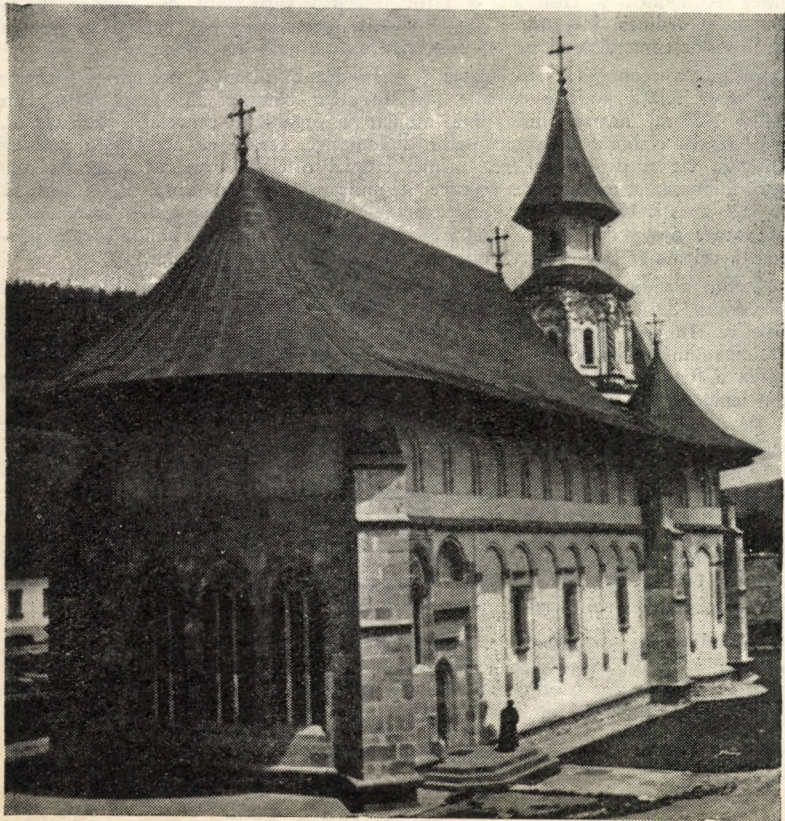
natura le impune oricărui popor ce năzuiește către nemurire.” În amintirea acestei serbări, în 1926, s-a ridicat în curtea Mănăstirii Putna, un bust lui Mihai Eminescu, lucrat în bronz de Oscar Han.

La depărtarea de 1,500 m din poarta Mănăstirii Putna, spre est, pe un drum amenajat cu asfalt, în localitate, se poate ajunge la Chilia lui Daniil Sihastru, sfetnic credincios al lui Ștefan cel Mare, care a locuit aici o bucată de vreme ca și la Voroneț, unde se află mormîntul său.

După cum se știe, vizita în anul 1966 la Mănăstirea Putna, a Președintelui Patriei noastre, Domnul Nicolae Ceaușescu, dată care coincidea cu aniversarea celor 500 ani de la întemeierea ei, constituie pentru toți românii, un exemplu și un îndemn, de a vizita monumentele noastre istorice, pentru a ne cunoaște mai bine țara în care trăim și muncim, ca în felul acesta să o iubim și mai mult.

Considerăm că e de datoria oricărui român, să viziteze acest sanctuar al neamului nostru, de a-și aduce prinosul său de recunoștință la mormîntul lui Ștefan cel Mare și Sfințit și de a cunoaște marile valori culturale, din colecția Mănăstirii Putna, care vorbește pe înțelesul fiecăruia, de trecutul poporului nostru și de credința strămoșilor noștri.

Ierodiacon Teofilact Ciobîcă

Ștefan cel Mare în evlavie moldovenilor

— LA 475 DE ANI DE LA MOARTEA SA —

Se împlinesc, anul acesta, 475 de ani de când „soarele nostru a apus”, dar fără a înceta să lumineze inimile și sufletele tuturor românilor.

Despre mărețele fapte ale acestui „atlet al lui Hristos” orice român a auzit și le cunoaște, iar dacă unele dintre ele s-au pierdut în negura timpurilor, memoria marelui voievod, „păstrător de datini și dător de legi”, a rămas vie în viața poporului nostru. „Faptele lui mărețe — afirma marele istoric A. D. Xenopol — sînt păstrate mult mai bine în sufletele poporului decît în cărți.” În condica de impresii, ce se păs-

tasului de „veșnică pomenire”, „din neam în neam”, a părintelui neamului nostru. Pentru parastas aduc colaci rumeni și colivă de grâu, prosoape cusute cu motive naționale, pe care le așează pe mormînt sau împodobesc sfintele cruci de lemn, pictate cu scena Răstignirii și Botezului Domnului, cruci care străjuiesc mormîntul marelui ctitor.

Ierarhii Bisericii Ortodoxe Române, și mai ales cei din Transilvania, venind la Putna, de asemenea, înalță o rugă de „veșnică odihnă” eroului nostru, odată cu momentele de reculegere păstrate în fața mormîntului.

trează în arhiva mănăstirii Putna, cutoria sa, găsim numeroase epite: „cel Mare”, „cel Sfînt”, „cel drept și blînd”, „înger ocrotitor al Moldovei”, „cel mai mare dintre cei mai mari români”, toate atribuite marelui voievod, ceea ce dovedește că Ștefan cel Mare este pururea viu în inimile și-n sufletele noastre.

Cît de mult a realizat pentru popor și cît de iubit a fost de fiii acestor meleaguri românești arată de ce la moartea sa „plîngeau toți ca după un părinte”. Și după aceea, veacuri de-a rîndul, la 2 iulie, ziua morții sale, credincioși și turiști români vin cu evlavie la cutoria sa de la Putna, să lase o floare sau o lacrimă pe mormîntul marelui ctitor de neam și de simțire românească. În fiecare an apoi, de ziua Sfîntului Arhidiacon Ștefan, la 27 decembrie, credincioși din satele din jurul Putnei vin cu preoții lor pentru a participa la Sfînta Liturghie și la slujba paras-

Turiștii veniți de pe diferitele meleaguri ale Patriei noastre, aduc diferite obiecte de artizanat, rod al muncii și al talentului lor creator, pe care le depun pe mormînt, ca mărturie a dragostei și cinstirii aceleia căruia-i datorăm „existența noastră ca neam și națiune”. Formațiile corale bisericesti psalmodiază imne religioase și cîntece patriotice întru amintirea lui Ștefan. Mulți dintre cei care poposesc pe acele meleaguri îngenuchiază și sărută lespeda de marmoră, rostind rugăciuni de mulțumire către Bunul Dumnezeu, pentru că s-au învrednicit să ajungă la Putna ca să se închine la mormîntul voievodului.

Credincioși îmbrăcați în frumoase costume naționale, cu cămăși de in, țăări și bonițe purtînd busuioac în

† ADRIAN BOTOȘĂNEANUL
Episcop-vicar

(Continuare în pag. a 4-a)

Candela de la Putna

Pe Marele nostru Ștefan nu ni-l putem închipui odihnindu-se, așa cum nu poate dormi statuia lui de bronz din cetatea Iașilor, trează de-a călare la hotarul acelei Moldove. Viața voievodului e o veghe ne-
contentită, o coardă pururea întinsă în arcul istoriei, un destin care nu dă ochilor odihnă și nici genelor dormitare. Pe Bonaparte ni-l putem imagina după victoria de la Austerlitz aruncîndu-și mantaua pe pămînt și prăbușindu-se într-un somn de care multe nopți fusese lipsit. Nu însă și pe Ștefan de după biruințele de la Baia sau de la Vaslui sau de la Podul Înalt sau de după înfrîngerea de la Valea Albă sau de după alte patruzeci de războaie care, în alte împrejurări și pe alte meleaguri, ar fi umplut nu o viață de om ci cîteva secole. El își îngroapă morții, le rînduiește pomenirea, împloră sîngele pămîntului să reinvie holdele arse, înalță o mănăstire, mai judecă un boier, mai seamănă o odraslă, mai întărește o cetate, mai ia un sfat de taină în chilă sihastrului Daniil și isprăvește o luptă pentru ca să facă față alteia. Are Ștefan o plămădă de flacără neistovită, de sabie verticală, de stîncă cerească. A închis porțile somnului precum soarele verilor polare. Numele țării i s-a legat de respirație ca rugăciunea lui Iisus de inima isihiei. Nu Moldova există pentru el, ci el pentru Moldova, pentru ca ea să dăinuie prin el și dincolo de el. Patru posibile puncte cardinale are patria și toate patru îi stau împotriva, cu ura, cu invidia, cu nepăsarea. Un singur așel are Hristos la

acest prag al Dunării și creștinii îl lasă singur în fața Semilunii, ca pe o strajă înaltă a lenei de sub ziduri. Țara lui Ștefan e mai mult decît o moșie care se cere apărută: e o încredințare dumnezeiască de care el va trebui să dea seama în fața Judecării de Apoi. Moldova e mai mult decît Voronețul și mai mult decît Borzești și mai mult decît Putna: e o operă care nu se isprăvește odată cu pîsană sau odată cu moartea ctitorului. Pentru el nu e posibilă o rugăciune a dreptului Simeon: „Acum slobozește pe robul Tău, Stăpînule!” Ștefan se apropie de sfîrșit cu aceeași neliniște cu care se încununase, tînăr, pe Cîmpia Direptății, conștient că nu are urmași pe potriva staturii lui de rug nemistuit. Pînă la căderea Plevnei vor mai trece aproape patru veacuri.

În Domul Invalizilor nu e iertat să se vorbească, nici măcar în șoaptă. — Nu tulburați somnul Împăratului!... Napoleon și-a isprăvit propria-i statuie, Napoleon se odihnește.

În cripta de la Putna, Ștefan nu doarme. Cel puțin de la Eminescu încoace. Domnul veghează.

Din iulie 1504, candela de pe mormîntul lui nu s-a stins, nici cel puțin un ceas. E o flacără neliniștită și dreaptă pe undelele de la rădăcină, prin care pururea se rostesc cuvintele lui Ștefan dintr-o scrisoare către puternicii Europei: „Făgăduim că vom sta în picioare.”

Arhim. B. V. Anania

Daniel Sihastru

Sub o ripă stearpă,
pe un rîu în spume
Unde un sihastru a fugit
de lume,
Cu vîrsarea serii un strein sosi.
— Ștefan al Moldovei vine
a-ți vorbi!
— Ștefan al Moldovei —
Daniel îi spune:
Să aștepte-afară! sînt în

rugăciune.
— Bunule părinte! sînt rînit
și-nvins;
Însăși a mea mumă astăzi
m-a respins!
Vin să-ți cer povață
dacă nu-i mai bine
Turcilor Moldova d-astăzi
să se-nchine?
Daniel Sihastru domnului

a zis:
— Mă înșeală anzul ori eu
am un vis?
Capul ce se pleacă paloșul
nu-l taie;
Dar cu umilință lanțu-l
încovoai!
Ce e oare traiul dacă e robit?
Sărbătoare-n care nimeni
n-a zîmbit
Viața și robia nu pot
sta-mpreună,
Nu e totodată pace și
furtună.
Doamnel tu ai dreptul
a schimba-n mormînturi
Pentru neatîrnare, oameni și
pămînturi;

Căci mai bine este supus
lăudat,
Decît cu rușine domn și
atîrnat!
După-aceste vorbe, Ștefan
stringe oștire
Și-nvingînd păgînii, înalță-o
monastire.

Dimitrie Bolintineanu

Personalitatea lui Ștefan cel Mare...

(Continuare din pag. 1)

Bonfinius, cronicarul lui Matei Corvin, și care l-a însoțit pe rege în lupta de la Baia, din 1467, împotriva Moldovei, scria despre Ștefan că era „strașnic în război”.

Referindu-se la domnul moldovean, cronicarul polon Jan Dlugosz, spunea: „Bărbat demn de admirat, întru nimic inferior ducilor eroici, pe care aiți îi admirăm. După părerea mea, el este cel mai vrednic să i se încredințeze conducerea și stăpînirea lumii și mai ales sarcina de comandant și conducător contra turcilor.” „Vitejia și succesul lui Ștefan erau renumite la popoarele vecine — scria cronicarul Bernard Wapowski — pentru experiența în chestiunile militare și faptele celebre săvîrșite contra turcilor, tătarilor și ungurilor.”

Cel mai frumos portret al voievodului a fost realizat de cronicarul polon Miechowita. „O! bărbat glorioș și victorios, care ai biruit pe toți regii vecini — consemnează acesta. O! om fericit, căruia soarta

i-a hărăzit cu multă dărnice toate darurile. Căci, pe cînd altora le-a dat numai unele însușiri, și anume prudență împreună cu șiretenie, altora virtuți eroice și spirit de dreptate, altora biruință contra dușmanului, numai ție ți le-a hărăzit la un loc pe toate. Tu ești drept, prevăzător, isteț, biruitor în contra tuturor dușmanilor. Nu în zadar ești socotit printre eroii secolului nostru.” Continuînd acest portret, un alt cronicar polon, Martin Cromer (1512—1589), nota: „Bărbat demn de memoria tuturor veacurilor pentru mărirea sufletului său, pentru măiestria sa politică, pentru cunoașterea adîncă a lucrurilor militare și pentru războaiele fericite” pe care le-a avut cu turcii, ungurii, polonezii și tătarii.

Istoriograful rus N. M. Karamzin, vorbind despre domnul Moldovei, spunea: „Ștefan cel Mare a îndrăznit să scoată spada împotriva teribilului Mahomed al II-lea și datorită falnicilor victorii obținute asupra

numeroaselor oști turcești, el și-a înscris numele în istoria războierilor eroi; hotărît în primejdii, puternic în nenorociri, modest în fericire, pe care o atribuia numai lui Dumnezeu, ocrotitorul virtuții, el era mirarea regilor și popoarelor, cu puține mijloace creînd acte de măreție.”

Dar personalitatea marelui domnitor este puternic întipărită mai ales în memoria poporului român, care l-a prețuit pentru marile lui calități, pentru pilda de înalt patriotism, lăsată generațiilor următoare. Cronicarul Ion Neculce zugrăvește virtuțile domnului moldovean în culegerea de legende „O samă de cuvinte”, care precede letopisețul său. Dintre ele, Aprodul Purice și Movila lui Burcel evidențiază devotamentul ostașilor pentru conducătorul lor, dragostea fierbinte de patrie a voievodului, vitejia în lupta pentru independența Moldovei.

Scriitorii noștri, începînd cu generația pașoptistă, au fost impresionati

de chipul viteazului domn, pe care l-au evocat în toată măreția lui în operele literare, preamărînd faptele voievodului Ștefan, subliniindu-i alesele însușiri morale, transmise și supturilor săi. Ce a însemnat Ștefan cel Mare pentru poporul român, sugerează Barbu Delavrancea în piesa *Apus de soare*. Voievodul a știut să-și identifice întreaga lui viață cu țara și poporul său, așa cum arată scriitorul atunci cînd reproduce cuvintele roșite de acesta: „Sînt patruzeci și șapte de ani... mulți și puțini... de cînd Moldova îmi ieși înainte cu mitropolit, episcopi, egumeni, boieri, răzăși și țărani, în cîmpul de la Direptate, și cum vru Moldova, așa vrulei și eu.”

Cu multă atenție, dragoste și căldură s-au oprit îndelung istoricii asupra epocii și politicii domnitorului moldovean, asupra personalității sale. Cronicarul Grigore Ureche, în Letopisețul Țării Moldovei oferă locul cel mai de seamă figurii lui Ștefan cel Mare, pe care-l prezintă ca pe un domn pururea învingător, încărcat de glorie, simbol al luptei pentru independență. Nicolae Bălcescu arată că în fața primejdiei cotropirii

străine, moldovenii aveau nevoie „de un căpitan, ca să se facă vestiți și să fie eroi ai creștinătății. Acest căpitan nu întîrzie a se ivi și fu Ștefan cel Mare”. Dimitrie Onciul aprecia că „el a dominat scena istoriei române prin aproape jumătate de secol, slăvit ca erou al neamului românesc și al creștinătății”.

Personalitatea și opera lui Ștefan cel Mare au înflăcărât imaginația oamenilor de artă. Aceștia i-au dedicat numeroase picturi, sculpturi, lucrări de grafică. Aureolată de legendă, figura lui Ștefan a intrat în tradiția populară. Poporul l-a cîntat în balade și poezii, vînzînd în marele voievod chintesența propriilor sale virtuți: dragostea de țară, setea de libertate, vitejia, înțelepciunea, tenacitatea și răbdarea.

Acum, la împlinirea a 475 de ani de la stîngerea din viață, la 2 iulie 1504, a marelui voievod, aducem un cald omagiu lui Ștefan cel Mare, domnul Moldovei, care a militat cu bărbăție și dăruire pentru prosperitatea economică și culturală a țării, pentru independența patriei, urmărind ca aceasta, liberă și neatîrnată, să se înalțe tot mai mîndră către soare.

Ștefan cel Mare în evlavia moldovenilor

(Continuare din pag. a 3-a)

miini, meditează îndelung în preajma criptei voievodale.

Un grup de bătrâni, de pildă, vizitând muzeul, se închină la fiecare obiect în parte, iar când au fost întrebați de ce fac aceasta, ei au răspuns cu seninătate: „pentru că lucrurile acestea arată credința lui Ștefan cel Mare, pentru că toate au fost făcute cu credință ca Dumnezeu să-i ajute în războaie.” Vizitatorii simpli, mai ales cei din rîndurile tărănimii, după ce vizitează muzeul și cripta, încep să povestească și ei, ca niște martori oculari, despre faptele de vitejie ale marelui Voievod, fapte pe care le cunosc de la școală sau din auzite, din acea tradiție transmisă prin viu grai, din generație în generație, pînă-n zilele noastre. Cine nu se cutremură la auzul mișcătoarelor cuvinte, rostite de Ștefan, păstrate în „Apus de soare”, a lui Delavrancea, „să țină minte cuvintele lui Ștefan, care v-a fost baci pînă la adînci bătrînețe, că Moldova nu este a mea, și nici a

voastră, ci a urmașilor urmașilor voștri, în vecii vecilor.” Mergînd la Putna, de fiecare dată, avem ferma convingere că auzim cum răsună și azi aceste cuvinte, cu care ne întărim suflulește să păstrăm, cu dîrzenie, credința, dragostea de neam și tradițiile românești.

Toate acestea se datorează faptului că „în Ștefan cel Mare — cum spunea Nicolae Iorga — poporul a găsit icoana cea mai curată și mai fidelă a sufletului său cîntat și harnic, curajos și viteaz”.

Venind la Putna și atingîndu-se de mormîntul ctitorului, vizitatorii sînt convinși că primesc putere din puterea lui, pentru a fi mai buni, mai viteji și mai iubitori de glia stră-bună.

Evlavia moldovenilor față de acest mare conducător de oști se poate desprinde și din faptul că în ziua comemorării a 500 de ani de la începerea zidirii mănăstirii Putna, la anul 1466, miile de români, veniți de pe întregul cuprins al țării, aștep-

tau, în liniște, momentul să vadă mormîntul. Poate jumătate din această mulțime mai fusese și în alte dați la Putna. De data aceasta însă au ținut, cu tot dinadinsul, să-și

aducă omagiul lor temeluitorului de vatră, de lumină, de credință, de artă și cultură românească. De aceea, așteptau cu evlavie să le vină rîndul

să treacă prin fața mormîntului, considerînd ziua punerii pietrii fundamentale ca o zi însemnată, ca o zi sfîntă din viața mănăstirii Putna, pagină vie din istoria neamului. Este ceva asemănător cu pelerinajul credincioșilor noștri pe la sfintele mănăstiri, la ziua hramului, pentru a se închina la sfintele icoane făcătoare de minuni, pentru a primi har și ajutor de la Dumnezeu pentru bună-șporire a vieții lor de toate zilele. Pelerinajele și întîlnirile acestea simbolizează pentru noi unitatea de credință și unitatea morală a poporului nostru.

Evlavia și cinstirea aceasta adusă lui Ștefan cel Mare se transmite din generație în generație și se moștenește din tată-n fiu. Astfel, copiii de la Putna au grijă ca primii ghiocei ai primăverii să-i stringă în buchețe și să le pună pe mormînt. Tot ei, pe tot timpul verii, au grijă să împodobească cu flori mormîntul înfașurat cu tricolorul nostru românesc. Unii copii, care vin să viziteze Putna, întonează imne închinare voievodului, iar alții rostesc poezia „Mama lui Ștefan cel Mare”, sau alte versuri închinare lui Ștefan

Vodă. Toți cei ce vin la Putna țin să-și manifeste evlavia și recunoștința lor, potrivit vîrstei, pregătirii și mai ales pornirii lor lăuntrice, conștiinți fiind de ceea ce reprezintă pentru noi „nebiruitul Vodă Ștefan”.

Evlavia și recunoștința vrednicilor urmași, viețuitori ai mănăstirii Putna se vede, așa cum zicea marele prozator M. Sadoveanu, prin grija ca la mormîntul „unde măria sa singur și-a așezat piatra cu inscripție între flori de acantă, să nu se stingă nici o clipă candela aprinsă în iulie 1504”.

Auț de mare este pietatea credincioșilor noștri față de Ștefan cel Mare, încît, prin tradiție, l-au așezat în rîndul sfinților, înălțînd rugăciuni spre cer și invocînd ajutorul lui Dumnezeu, prin intermediul lui Ștefan, cum glăsuiesc versurile populare:

„Am venit aici la Putna,
La mormîntu-ți să mă-nchin,
Să-ți aduc prinos și lauri,
Mare domn și prinț creștin.

Am venit aici la Putna,
Și încerc a te ruga,
Să păstrezi această țară,
Neamul ei și datina.”

ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI

Vizita unei delegații a cultelor religioase din România în S.U.A.

La invitația Fundației „Appeal of Conscience” condusă de rabinul dr. Arthur Schneer din New York, o delegație a cultelor religioase din Republica Socialistă România a vizitat S.U.A. între 3—17 iunie 1979.

Din delegație au făcut parte: I.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului, dr. Moses Rosen, șef Rabin al Cultului Mozaic, Dr. Lajos Kovács, episcop al Bisericii Unitariene, Dr. Albert Klein, episcopul Bisericii Evanghelice C.A., P.S. Episcop Antonie Ploieșteanul, vicar patriarhal, preotul Petru Gherghel, Pro-vicar general al Arhiepiscopiei Romano-Catolice din București, Dr. Ioan Bunaciu, directorul Seminarului teologic baptist din București, Salih Regip imanul comunității musulmane din București și D-I Nicolae Mihăiță, Secretarul Sectorului Relații Externe Bisericești al Patriarhiei Române.

Reprezentanții cultelor din România au vizitat diferite comunități religioase din New York și Washington, au participat la servicii religioase și au predicat, au purtat discuții cu slujitorii bisericești și credincioșii lor. De asemenea, delegația a vizitat și a purtat discuții la: Consiliul Național al Bisericii din S.U.A., Conferința episcopilor romano-catolici americani, Arhiepiscopia Ortodoxă Greacă pentru America de Nord și Sud, Arhiepiscopia Misionară Ortodoxă Română din S.U.A. și Canada, Arhiepiscopia Armeană, Federația Luterană Mondială — secția americană (World Lutheran Ministries), Biserica Baptistă — districtul New York, Congresul Mondial evreiesc, Organizația internațională evreiască „Anti-Defamation League of B'nai B'rith” (Fiii legămîntului), Centrul islamic din Washington și New York etc.

Au fost vizitate unele instituții culturale și de învățămînt, cu care s-au stabilit contacte, ca de exemplu Universitatea iezuită Fordham și Yeshiva University.

Delegația cultelor religioase din România a fost primită la Departamentul de Stat al S.U.A. unde au avut loc convorbiri cu subsecretarul de Stat David Newson, președintele Comisiei pentru drepturile omului, D-na Patricia Derian, consilierul Mathew Nimetz ș.a. Acesta din urmă a oferit un dejun oficial în cinstea delegației în saloanele Departamentului de Stat. De asemenea la Capitolul au avut loc convorbiri cu numeroși membri ai Senatului și Congresului, între care Thomas Eagleton, Clement Zablocki, Claiborn Pell, Dante Fascell, Jonathan Bingham, John Buchanan și alții. În aceste convorbiri s-a relevat importanța Actului final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa de la Helsinki și consecvența cu care țara noastră aplică prevederile acestui document.

Reprezentanții cultelor din România au fost primiți la sediul O.N.U. din New York unde s-au întretinut cu Secretarul general adjunct Brian Urquart și dr. Robert Müller. Discuțiile s-au axat asupra promovării de către oamenii religiei din țara noastră a marilor idealuri ale comunității internaționale de națiuni, asupra sprijinului pe care cultele îl dau aplicării inițiativelor României pentru instaurarea păcii și securității în lume, a dezarmării și înlăturării pericolului unui război atomic, stabilirii unei noi ordini economice și politice internaționale, bunăînțelegerii și cooperării între toate statele. După convorbiri, ambasadorul Republicii Socialiste România la O.N.U., D-I Teodor Marinescu a oferit un dineu oficial.

Vizite protocolare au fost făcute la Casa Albă, la primarii orașelor New York și Washington.

Ambasada Republicii Socialiste România din Washington a oferit o recepție în cinstea delegației cultelor din România, la care au participat personalități ale vieții religioase, politice, culturale și sociale americane, precum și reprezentanți ai comunităților de origine română din Statele Unite.

Fundația „Appeal of Conscience Foundation” a oferit un banchet în cinstea oaspeților din România, la care au participat și rostit cuvîntări Andrew Young, ambasadorul S.U.A. la O.N.U., Robert Wagner, trimisul special al Președintelui S.U.A. la Vatican, înalți funcționari ai administrației de Stat americane, membri ai corpului diplomatic, oameni de afaceri etc.

În cursul șederii lor în S.U.A., delegații ortodocși români l-au întîlnit pe I.P.S. Arhiepiscop Victorin și de asemenea pe membrii parohiei ortodoxe române din New York, condusă de P.C. Preot Nicolae Bărsan.

Duminică, 10 iunie a.c., Ierarhii au oficiat Sf. Liturghie în prezența a numeroși credincioși ortodocși români.

Vizita reprezentanților cultelor religioase din România în S.U.A. a contribuit, prin contactele stabilite și discuțiile purtate, la o mai largă cunoaștere reciprocă a realităților religioase din cele două țări, la căutarea de noi mijloace pentru cooperarea și apropierea dintre marile religii, confesiuni și denominațiuni existente în cele două țări, slujirii comune a nobililor idealuri de pace, dreptate, libertate și progres spre care aspiră lumea contemporană, ca și la promovarea bunelor relații dintre Republica Socialistă România și S.U.A.

S-a exprimat acordul de ambele părți pentru continuarea vizitelor reciproce dintre cultele religioase din România și Fundația „Appeal of Conscience”. În cursul anului 1980 o delegație a cultelor religioase din S.U.A. urmează să facă o vizită în România.

Nicolae Mihăiță

Un eveniment important din activitatea Institutelor Teologice din țara noastră

În ziua de joi, 15 martie 1979, s-a întrunit la Sediul Serviciului de „Relații Externe” al Patriarhiei Române, de la Mănăstirea Antim din București, Comisia română de istorie eclesiastică comparată. Această Comisie a luat ființă precum s-a mai anunțat în primăvara anului 1978 și în cadrul ei activează profesorii de istorie eclesiastică de la Institutele de Teologie Ortodoxă din București și Sibiu, de la Institutul Teologic Protestant Unic din Cluj-Napoca și de la Institutul romano-catolic din Iași.

Comisia română stă în legătură cu Secretariatul Comisiei internaționale de istorie eclesiastică comparată (Strasbourg—Franța) și își aduce contribuția sa la aprofundarea celor patru teme propuse să fie discutate la Congresul mondial al istoricilor, care va avea loc la București în anul 1980. Aceste teme sînt:

1. *Misiunile creștine în lumea bizantină între anii 300—1300 d. H.*; raportor Prof. W. Friend de la Universitatea din Glasgow—Scoția.
2. *Mutațiile Bisericii în secolele XI și XII*; raportor Prof. M. Pacaut de la Universitatea Lyon II—Franța.
3. *Compararea societăților creștine în Europa între anii 1500—1650*; raportor Prof. J. Kloczowski de la Universitatea din Lublin—Polonia.
4. *Miscările laicilor în Biserici în secolele XIX—XX*; Prof. A. Tihon de la Universitatea St. Louis din Bruxelles—Belgia.

În legătură cu aceste teme, membrii Comisiei române de istorie eclesiastică comparată au adus importante contribuții din perspectiva istoriei creștinismului pe teritoriul patriei noastre. Aceste studii de o înaltă ținută științifică, dovedesc că religia creștină s-a răspîndit pe teritoriul României de astăzi începînd din secolul I d.H., că procesul încreștinării s-a produs concomitent cu acela al romanizării populației geto-dacilor, astfel că vechimea creștinismului la români este cea mai bună dovadă în sprijinul afirmației despre continuitatea romanică în acele părți.

Prin aceste contribuții, care vor fi publicate în revistele noastre bisericești, a mai fost scos în evidență specificul creștinismului românesc, care prin limba sa romanică, se deosebește de cel grecesc sau slavon iar prin fondul său răsăritean se deosebește de cel apunean. În primul mileniu de după Hristos, creștinismul strămoșilor noștri a îndeplinit cu succes și un important rol misionar față de diferitele populații păgîne migratoare. Iar mai tirziu, cînd după anul 1000 apar alte confesiuni creștine pe teritoriul românilor ortodocși, mai întîi catolicismul și mai apoi Biserica reformei, creștinismul românesc își dezvăluie o altă notă specifică și anume atitudinea sa tolerantă, ecumenică.

Majoritatea comunicărilor făcute în cadrul Comisiei române de istorie eclesiastică comparată au evidențiat faptul că, în decursul istoriei sale, Biserica Ortodoxă Română a fost o Biserică a poporului, care a sprijinit

totdeauna aspirațiile de emancipare socială și culturală ale poporului român.

Prin faptul că în cadrul Comisiei române de istorie eclesiastică comparată sînt activi și reprezentanții celorlalte Biserici tradiționale din țara noastră, se poate vorbi despre caracterul ecumenist al acestei Comisii. Cercetătorii ortodocși discută deschis cu confratii lor romano-catolici, evanghelici-luterani, reformați sau unitarieni probleme legate de istoria complexă a creștinismului pe teritoriul țării noastre, aducînd astfel împreună, din perspectiva istoriei eclesiastice, una, dintre cele mai importante contribuții la cunoașterea trecutului istoric al poporului român.

În ziua de 22 iunie 1979, la sediul Serviciului de Relații Externe Bisericești al Patriarhiei Române, din București, s-a ținut, sub președinția I.P.S. Mitropolit Nestor al Olteniei, cea de-a cincea ședință a Comisiei române de istorie eclesiastică comparată.

În cadrul acestei ședințe au fost prezentate referatele: „Politica lui Constantin cel Mare la Dunărea de Jos” (Prof. Dr. I. Barnea), „Organizarea eclesiastică a provinciei Scitia Minor în sec. IV—VI” (Prof. Dr. E. Popescu); „Husitismul în Transilvania și Moldova, în sec. XV” (V. Ioniță).

Diac. Asist. Dr. Viorel Ioniță

† Pr. prof. dr. Corneliu Sirbu

Vineri, 25 mai a.c., a trecut la cele veșnice pr. prof. dr. Corneliu Sirbu.

Adormitul în Domnul s-a născut la 27 august 1913 în Apoldu de Sus, județul Sibiu, fiind unul dintre cei 8 copii cu care a fost binecuvîntată casa părinților săi, țărani cinstitori de Dumnezeu și iubitori ai neamului și gleei străbune.

După absolvirea liceului la Orăștie, a urmat cursurile facultății de Teologie din Cernăuți între anii 1932—1936. Tot aici și-a luat doctoratul în anul 1940.

La vîrsta de numai 27 de ani ajunge cadru didactic universitar, suplinind catedra de Drept bisericesc, Teologie fundamentală și Patrologie, de la fosta Academie teologică „Andreiană” din Sibiu. În anul școlar următor (1941—1942) trece, ca suplinitor, la catedra de Istorie bisericească universală, Istoria Bisericii Române și Patrologie iar din 1 oc-

tombrie 1943 este numit conferențiar suplinitor la catedra de Îndrumări Misionare și Teologie Dogmatică, unde este titularizat în 1945. Cu începerea de la 1 septembrie 1952 devine profesor titular la catedra de Teologie fundamentală și Istoria religiilor, predînd aceste discipline pînă la pensionare, în anul 1977.

Concomitent cu activitatea la catedră a îndeplinit și funcția de redactor la „Telegraful Român” între 13 mai 1945—18 aprilie 1948.

S-a dăruit cu toată ființa sa catedrei și scrisului teologic. Cărțile, studiile și sutele de articole publicate sînt o mărturie a profunzimii spiritului său și a rivnei deosebite cu care s-a aplecat asupra izvoarelor de informație. Tot ce a ieșit de sub pana profesorului Corneliu Sirbu poartă amprenta vredniciei sale personale.

Slujba înmormîntării a fost oficiată luni, 28 mai a.c., în Catedrala mitropolitană din Sibiu, de către un

sobor de preoți și diaconi dintre profesorii de la Institutul Teologic, slujitorii de la Centrul mitropolitan și catedrală. A participat I.P.S. Mitropolit Nicolae al Ardealului.

Personalitatea celui mutat la viața veșnică a fost omagiată de către: P.C. Părinte rector dr. Grigorie Marcu, în numele Institutului teologic din Sibiu; P.C. pr. prof. Constantin Galeriu, în numele Institutului teologic din București; D-I decan Hermann Binder, în numele Institutului teologic protestant, Secția Sibiu; P.C. pr. lector Ioan Glăjar, în numele celor pe care profesorul Corneliu Sirbu i-a pregătit și îndrumat cu multă dragoste și dăruire; P.C. arhim. Vasile Cornilă, în numele I.P.S. Sale și al Centrului mitropolitan.

Cu profundă emoție a fost primită telegrama de condoleanțe adresată familiei și Institutului Teologic Universitar din Sibiu de către Prea Fericitul Părinte Iustin, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

Veșnică să-i fie pomenirea!

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Nicolae Mladin, Mitropolitul Ardealului — președinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Lector Aurel Jivi — redactor adjunct; Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu — membri; tehnoredactor: Diac. Ezechiel Oancea.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă P.O. Box 136-137 — telex: 11226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

ABONAMENTUL Pe un an: 25 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2

(Taxa poștală plătită în numerar)

Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

| 44.206 |